MAMA CIUMII DE LA MARGINEA LUMII

A fost odat-un împărat ș-avea trei feciori. Ș-a crescut în curtea palatului un pom de nu i se vedea vârfu. Și-mpăratu ăsta nu știa ce poame face pomu ăsta. Ș-a spus la feciorii lui:

— Cine-i v-aduce poame din acest pom, va fi-mpărat în locu lui!

A voit ăl mare să se suie pă pom în sus. S-a suit ce s-a suit, și n-a mai putut, s-a dat înapoi jos. Mijlociu la fel. Al mai mic, ce ’ce:

— Tată, mă sui eu.

— Suie-te, mă, dacă poți!

— Da, mă sui în felu următor: să-m dai merinde cât pot să duc în spinare, să-m dai o lulea, o roată de tutun, un amnar ș-o cremene; o ploscă cu apă ș-un toporaș cu gâtu d-o juma dă metru dă lung.

Ce-a cerut băiatu, împăratu i-a dat. Ș-o pereche de colțari, ca la stâlpii de telegraf, să s-agațe dă pom.

Să suia, ce să suia, înfingea toporu în trunchi și sta pă el și hodinea, scăpăra, fuma tutun, să hodinea; iar pornea el așa mai departe. S-a dus el cât s-a dus, zâle lunge să-i ajungă; peste un timp vedea o căsuță în vârvu pomului acolo; jos nu să mai vedea pământu. Să suie mereu; așa cum spusei, cu meșteșugu ăsta.

Când s-apropie de casă, acolo sus, povestea spune ca era locuința Sfintei Duminici, și toate poamele le-aduna ea și jos nu da drumu la nimic. Când l-a văzut pe el - l-a chemat Petrișor -, când l-a văzut Sfânta Duminică, îi spune:

— Bun sosit, Petrișor! De ce-ai venit tu pe la mine?

— M-a mânat tata, zâce, să-m dai și mie poame d-aicea, să vadă și el ce fel de poame e.

— Știu că-i în curtea voastră crescut pomu ăsta.

S-ajunse-ntr-o sărbătoare și Sfânta Duminică - c-așa spune povestea - avea o fată mare.

’Ce: - Petrișor, na cheile de le toati odăili; plimbă-te pân ele și vezi ce-i pe la mini, p-aici; că eu mă duc la biserică.

Ș-avea o odaie sâcâiată [sic] ș-ncuiată:

’Ce: - ’n odaia asta să nu intri! Da cheia tot i-a dat-o lui, șî de la odaia aia.

Fata ei sta la bucătărie, îi gătea mă-sii mâncare, cân’ o veni de la biserică.

Umblând el pân toati odăili, vede el fel de fel de frumusețuri. Da ce-i vine lui în gând? Da de ce să nu intru și-n odaia asta, ce știe Sf. Duminică c-o descui și mă uit și eu acolo? Nu știe ea!

A descuiat ușa. Cân’ a descuiat ușa, iese un zmeu afară. I-a furat fata și-a fugit cu ea. Probabil că zmeu ăla a vint de mai multe ori ș-a-ncercat s-o fure, da Duminica l-a prins, și l-a arestat acolo.

Cân’ vine Sf. Duminică de la biserică, îl vede supărat și fata nicăieri.

— Ce-ai făcut, pârlitule, ’ce, mi-ai dat drumu zmeului șî mi-a furat fata ș-a fugit cu ea!

De necaz, i-a dat brânci dă pă scară jos, băiatului, în văzduh în jos. Venind el d-acolo vâjâind, pân aer, pă la jumătatea pomului - așa spune povestea - s-a-ntâlnit cu trei zmei, pă trei cai, c-atunci erau cai năzdrăvani, zburători. S-au făcut roată-mprejur și l-au prins în mâini, l-au prins viu, n-a murit. L-a-ntrebat ce-a pățit. Le-a spus povestea cum i s-a-ntâmplat cu Sf. Duminică, acolo, sus.

— Da, măi Petrișor, știu, zice; zmeu ăla-i tare bogat, care-a furat fata Sf. Duminici. Ea se jelește tare, da nu mai poate să plece d-acolo.

— Da, ’ce, îți dau calu meu, că șî noi avem năcaz pă el. Are, ’ce, șase aripi; du-te la el șî eu fug după soare să vie-ncoa.

I-a dat calu lu Petrișor șî calu știa unde șade zmeu ăla. S-a dus acolo, a găsât-o plângând pă fată, a furat-o, a pus-o pă cal și p-ici ță-i drumu.

A mers ce-a mers. Da zmeu avea cai cu douăzeci și patru de aripi. Într-o clipă l-a și prins și i-a luat-o. Da nu i-a făcut, nimic, l-a iertat.

— Cân te-oi mai prinde încodată îț’ iau gâtu!

S-a dus cu calu la zmeii ăia, îndărăt.

— N-am putut, bă, s-o iau; el avea cal cu douăzeci și patru de aripi.

Zice:

— Să te duci cân’ le-om mâna noi, c-aiminteri nu poț, i-o iei.

— Unde?

— Să te duci la marginea lumii, la Mama Ciumii, c-are o iapă, ’ce, o păzești trei nopți, șî-n fiecare noapte face câte-un mânz; dacă-i reuși s-o păzești în trei nopți, bagă de samă, ’ce, ca are să-ț dea un mânz, c-ai făcut sărviciu ăsta; tu să nu iei decât pe ăl mai urât și mai slăbănog, ăla să-l iei, c-ala-i mânz cu douăzeci și patru de aripi.

Ei, ce-a făcut băiatu? S-a dat jos pe pământ ș-a plecat la marginea lumii, la Mama Ciumii.

Mergând el pă drum, să-ntâlnește c-o cioară, ba nu, întâi c-o lupoaică cu picioru rupt de vânător. Șî el a vrut să tragă cu arcu, s-o-mpuște dă tot. Da lupoaica:

— Nu mă-mpușca, Petrișor, ’ce, pansează-mă la picior, că mult bine ț-oi face șî eu.

El, fiind om bun, așa a făcut; probabil, cum spune povestea, vorbeau șî animalele p-atunci. Știu eu!?

A legat lupoaica la picior și i-a dat drumu. A-ntins-o mereu, mai departe, să meargă la marginea lumii, la Mama Ciumii.

Mergând el cale lungă să-i ajungă, se-ntâlnește c-o cioară cu aripa ruptă de vânători. Cioara i-a strigat:

— Petrișor, vindecă-mă la aripă, că mult bine ț-oi face!

A legat-o și pă aia, a pansat-o șî i-a dat drumu.

Iarăși a luat drumu să se ducă înainte. Merge ce merge, pe marginea unei ape mari vede-un pește mare, ieșit afară pe mal și să zbătea să intre în apă șî nu mai putea.

— Petrișor, bagă-mă-n apă, că mult bine ț-oi face și eu.

— Poi, cum să te bag eu. Că tu ești mare!

— Ia o pârghie șî bagă-m-acolo! Că știu un’ te duci: la

Mama Ciumii de la marginea lumii!

A tăiat o pârghie din zăvoi, a băgat-o sub el și l-a răsturnat în apă. Eeei șî-ș ia drumu să se ducă înainte.

Peste câtva timp a sosât acolo, la marginea lumii. Ea când l-a văzut, bucuria ei.

— Eeei, bine-ai vinit sănătos, Petrișor! (îl știa cum îl cheamă, dacă era năzdrăvană.) Da ce-ai vinit pe la mini?

— Să-ț văz de iapă ’trei nopți șî să-m dai și mie un mânz.

— Da, îț’ dau, să-m vezi dă ea! (Ea era năzdrăvană.) Dacă n-ai să poț, îți tai capu.

Și era un par acolo, în grădină, fără cap, că era acolo numai pari cu capete.

— Uite ăla cere cap, dacă nu poț vedea dă ea!

S-a hodinit, s-a culcat băiatu, i-a dat mâncare și s-a dus la iapă.

’Ice: - Te faci lupoaică la noapte! Piei din fața lui, să te faci lupoaică, să intri-n lupi, să nu te mai găsască, să vie fără tine acas’!

El, noaptea călare pă ea, să n-o piardă, cu bățu-n mână. Hoața de iapă a pierit, l-a lăsat călare p-un moșoroi ș-a fugit! Cân’ să pomenește aproape dă zâuă, iapa nicăieri. Cat-o-ncolo, cat-o-ncoace… nicăieri! Vine la el lupoaica aia d-a legat-o la picior.

— Petrișor, ’ce, uite iapa ta colo, în haita aia dă lupi. Uite a făcut un mânz, uită-l după ea puișoru! Stai aci că ți-o aduc eu!

S-a dus lupoaica ș-a început s-o zgonească; îi striga:

— Țăăă, țăăă, iapa babii! Vino-ncoace!

Ș-a venit la el, i-a pus căpăstru-n cap ș-a dus la mătușă acas’ șî i-a dat-o în primire, cu mânzu după ea.

— Bravo, Petrișor! Să știi că ești băiat deștept, că mi-ai văzut de ea! Uite mâncare, hodinește-te!

Sara bate iapa cu biciu de foc: - Să te faci cioară, ’ice! Să te duci în slava cerului, să nu te mai găsească, că te omor!

A doua noapte s-a făcut cioară, ș-a zburat sus, într-un stol de ciori. A mai făcut alt mânz, a făcut doi pui după ea.

Cioara aia d-a vindecat-o el, a venit la el și i-a spus:

— Uite iapa ta, în stolu dă ciori, sus! Ea s-a făcut cioară ș-are doi mânzi după ea. Stai aci că ți-aduc eu!

Cheamă cioara aia toate ciorii și le zgonește ș-o aduce la el. I-aduce iapa, îi pune frâu-n cap ș-o duce iar la mătușe.

— Bună dimineața, babo!

— Bună dimineața, fiule, din curvă făcut!

N-a mai pățit treaba asta, să nu-i piarză nimeni iapa.

— Ei, mai ai o noapte, ’ice, acu-i acu! Dacă-i scăpa ești bun scăpat!

Se duce din nou la ea și-i spune:

— Să te faci nisipariță, să intri pă fundu mării-n noaptea asta! Acolo nu mai vine după tine!

Ș-așa a făcut. S-a făcut nisipariță ș-a intrat pă fundu mării. Cată el iapa încolo, cată-n sus, în jos, și nu mai didea de ea dăloc.

Răsare soar’li. Să duce pă marginea apii s-o caute, pân zăvoaie. Peștili ăla dă l-a scăpat el dă la moarte scoate capu din apă. Ala probabil a fost șefu peștilor, peste toți:

— Petrișor, ’ice, iapa ta e nisipariță, e pă fundu nisipului îngropată cu trei pui după ea. Stai aci că ți-o scoț eu acu afar’!

Ș-a dat ordin la toți peștii, ce pește o găsi s-o scoață afar’ din apă.

Toți peștii au umblat pân apă ș-a găsit-o în nisip, ș-a scos-o afară. S-a făcut iar iapa înapoi cu trei mânji după ea.

Se duce la mătușe:

— Bună dimineața, babo!

— Bună dimineața, fiu din curvă în curvă făcut! Ei, stai aci să-ț dau un pui, un mânz!

Și la ăi dă avea hăripi mai puține, șase și douăsprezece hăripi, le-a dat mătușa mâncare, i-a-ngrijit, i-a țăsălat și i-a făcut grași și voinici. Ala d-a avut douășpatru dă hăripi, năzdrăvanu, l-a lăsat jigărit.

— Hai, maică, să-ți dau un mânz că mi-ai făcut treabă! Uite, ia-l pă ăsta! Dă bunăvoie ți-l dau p-ăsta frumos, sau

pă care vrei?

El dă colo:

— Nu, maică, p-ăsta prăpăditu, măcar să-mi trăiască el!

— Nu, mamă! Ce faci tu cu ăsta urâtu și slabu’ ce?! Că nu poate să meargă nici pă drum.

— Oricum ar fi, îl iau p-ăsta!

— Ia-l, mânca-te-ar cin’ te-a învățat, ’ice baba!

L-o loat dă căpăstru ș-a mers ce-a mers. Cum spusei, probabil că ea îi vorbea p-atunci:

— Slăpâne, ’ice, nu mă duce ca p-un prost! Șî dă-mi o tigaie de jăratic să mănânc! (Așa mâncau atunci caii năzdrăvani.) Când i-a dat d-a mâncat jăratic, cân’ s-a scuturat mânzu o dată s-a făcut înger nu cal, cu douășpatru dă hăripi!

— Sui-te pă mine, și ține-te bine. Că știu acuma unde mă duci. Să furăm fata Sf. Duminică dă la zmeu că și calu zmeului e un frățior de-al meu.

Cân’ s-a aruncat pă el, într-o clipă a ajuns acolo, ș-a furat fata.

Calu zmeului necheza în grajd și-l striga:

— Stăpâne, ’ce, a venit Petrișor ș-a furat pă doamna ta și stăpâna mea!

— Bea, murgule și mănâncă! Cân’ om pleca, tot l-ajungem!

— Nu-l mai ajungem, că-i tot un frățior d-al meu ș-ăla, ’ice!

Cân’ a auzit zmeu, așa cu capu gol, s-a aruncat pă cal ș-a plecat. Nu l-a mai prins. Ș-au început să să strige caii-ntre ei:

’ice calu lu Petrișor: - Frățioru meu, trântește zmeu tău și să vii la mine, să-ț dau orz palat!

Cân’ a auzit calu zmeului așa, cân’ s-a scuturat o dată, a dat cu el dă pământ, șî s-a dus la frații lui, acolo. Ș-a încălicat el p-un cal, fata p-un cal. S-au dus la Sf. Vineri, la Sf. Duminică în sus, i-a dat fata ș-un cal și el s-a dat jos pă pământ, i-a dat o traistă dă poame să vie acasă, să-i aducă

poame d-alea, ce erau-n pomu ăla.

Cin’ s-a dat el jos d-acolo, în casili lu ta-so, împăratul, nu mai era nimic, era pustiu acolo. Câte veacuri, câți ani n-o fi trecut până a făcut el treaba aia!

Ș-am terminat povestea!

Povestit de Foitoc Ion, de 70 ani;
cules în noiembrie 1963.

GHEORGHE VRABIE,
Basmul cu Soarele și fata de împărat, 1973